

Mer saklighet och mindre populism

Publicerat 2019-05-31

Nu har vi återigen haft en valkampanj med smutskastning och avslöjanden. Förtraendevalda som på pappret bor hos mamma och EU-parlamentariker som får skyhöga skattefria ersättningar. Kanske är vi lika inför lagen men vi har olika lagar. Skatteverket skulle aldrig godkänna sådana förmåner för oss vanliga svenskar.

Jordbruk har debatterats som mottagare av EU-stöd. Slagorden har varit ekologiskt, hållbart, biologisk mångfald och klimat. Sannolikt avses med "ekologiskt" inte den vetenskapliga beteckningen, utan den kommersiella certifieringen där reglerna är huggna i sten och svåra att optimera för att gynna miljö och klimat. Mineralgödselkväve är en innovation som ekoreglerna förbjuder.

En veteodlare som använder rekommenderad mängd mineralgödsel binder minst 5 ton koldioxid mer än ekokollegan – netto per hektar. Det är svårt att få ihop ekvationen eko och klimatnytta om vi är sakliga och räknar rätt.

En toppkandidat hade mantrat "omställning". Vad är det som ska ställas om kan man undra. Under många år har vi fått höra att Sverige har dålig självförsörjning och att varannan tugga är importerad. Om man bara räknar i pengar så stämmer det. Pengar är viktigt men de går inte att äta. Det gör däremot mycket av det som Sveriges lantbrukare producerar. Produktionen från svenskt jordbruk räcker mer än väl till att försörja Sveriges befolkning med energi och protein i allsidig kost och dessutom blir det energi över som går att driva traktorer med.

Ofta är det dock andra som kör på den energin och skryter med att de är "fossilfria". Om kravet på omställning gäller det som stoppas i tanken så kan svenskt jordbruk med enkelhet bli fossilfritt. Men kanske blir det lite mindre energi till människorna, livsmedel alltså.

Biologisk mångfald var ett annat återkommande slagord i debatten. Flertalet undersökningar kring biologisk mångfald görs i åkrar och mer ogräs och insekter anses positivt. Men varför måste mångfalden finnas i den odlade grödan? Ingen ställer krav på industrin att härbärgera insekter och blommor inom sina staket. Däremot ställs ibland krav på kompensationsområden. Detta skulle även kunna tillämpas på jordbruksnäringen. Om vi tillåts odla klimateffektivt där mat och energi produceras blir det mycket mark över som kan användas till "mångfald". Men redan i dag är läget så gott att Sverige under flera år har exporterat vallhumlor till England, där de liksom i flera andra EU-länder försvunnit. Humlorna har fångats i Skåne som har den lägsta andelen ekologiskt certifierad mark av Sveriges län. Inte ens i Skåne finns de milsvida ensidiga vetefälten som politiker gärna pratar om. I Sverige finns det gott om övergångszoner mellan jordbruk och skog, vilket gynnar den biologiska mångfalden. Längre norrut i landet är bristen på jordbruk problemet för mångfalden.

Svenskt jordbruk levererar livsmedel producerade med stor miljöhänsyn och starkt djurskydd. Önskas mer kolbindning i mark, energibindning i produkter eller gynnande av mångfald så finns möjligheterna. Men politiker och handelspartner måste bli mer sakliga och mindre populistiska. Skriv önskelistan och tala om vart notan kan sändas.

Kersti Linderholm

Agronomie doktor, Silobergs Miljöteknik